

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 9. Inuidorum frequentia & multitudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

IX.
INVIDIO-
RVM FRE-
QUENTIA
ET MVL-
TITUDO.
Matth.

27. 18.

Marc. 15.

10.

Matth.

25. 40.

Zach. 2. 8.

S. Chryſ.
hom. 43.
ad pop.

Vtinam non & nunc essent vbique tales, qui teterrima Hebræorum imitatione, non iam Soldanum, sed coelestem Patrem, & Christum Seruatorem nostrum, vitæ authorem ex inuidia occidere conarentur! De Christo testis est ipse hostis Christi & iniquus iudex Pilatus: *ſciebat enim, quòd per inuidiam tradidissent eum.* De alijs testis est ipse Christus, qui ait: *quàm diu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Quod tam in bonum, quàm in malum intelligi potest, quando & alibi dicit: *Qui tetigerit vos, tangit pupilam oculi mei.* Itaque quisquis sanguine Christi redemptum tangit, tangit Christum. Et qui tabescit cùm alios viderit se præclare gerentes, & Ecclesiam verbo, vel alio quopiam modo adiuuare, *non iam fratri, sed & Dei talis repugnat voluntati,* ait S. Chrysostomus; ubi & subiungit: *Quid igitur doles, quod Deus glorificatur? vide, quòd tendat impugnation. Non, quòd Deus, inquires, sed quòd frater glorificatur. At per eum ad Deum gloria redundat; igitur & impugnation tua? Verùm hoc, dices, non me contristat, sed per me vellem ipse Deum glorificari. Et sic Deus per te glorificabitur, & omnes dicent: Benedictus Deus, qui tales seruos habet ab omni liberatos inuidia, mutuis gaudentes bonis.* Et
quid

quid dico fratrem, si hostis ille inimicus esset, si
tamen per hunc Deus glorificaretur, amicum fie-
ri propter hos, oporteret; tu verò amicum facis
inimicum, quia propter illius prosperitatem Deus
glorificatur. Invidia autem, ut per omne ho-
minum genus vagatur, ita omne hominum
genus tangit, & lædit. Plerique sunt invidi;
ait Cicero, maximeq; est hoc commune vitium
& peruagatum. Licet inuenire regionem, ubi
venena non sint, quemadmodum affirmant de
Creta: at non licet inuenire Rempub. que non
alat inuidiam contentionemq;, ait Plutarchus.
Itaque 1. similis, teste Philosopho, inuidet si-
mili; in hoc, quod similis unum excedit alium:
unde vulgus odit vulgum, & figulus figulum. 2.
Iter facientes per solem necessario comitatur
umbra; incedentes verò per gloriam, comes in-
uidia, ut scripsit Plato. Summos ergo & imos
vexat inuidia. 3. Eamus ad aulas, ibi sedes
est inuidiæ. Audiuius exemplum occiden-
tis fratres & parentes, ut ipse emineret, sed
longè maius in Euangelio legimus. Nam
quando, Magi ab oriente venerunt Ierosolymã,
dicentes: Ubi est, qui natus est rex Iudaorum?
vidimus enim stellam eius in Oriente, & veni-
mus adorare eum; audiens Herodes rex, turba-
tus est, & omnis Ierosolyma cum illo; metuens-
que

Cic. lib. 2.
de orat.

Aristot.
l. 2. Rhetor.

Plato in
Timæo.

Matth. 2.

que ſceptro ſuo, occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus eius, à bimatu & infra. Quanta hæc ſtrages? inuidia fecit. Rarum eſt hoc exemplum, ais. immo frequentiſſimum. In bellis quot, non puerorum, ſed virorum millia occiduntur? quid fecerunt? quo genere delicti meruerunt mori? an quia fortes ſunt? quia ſanguinem fundere parati, ideò morte digni? nequaquam. Sed quia Reges ipſi Principesque potentiæ inuidiâ bella excitant. Nam, vt Democritus dixit, *Inuidia ſeditionis parit initium.* Ne alter creſcat, ne emineat, armis frangendus cenſetur. *Graue quid inuidia,* ait S. Chryſoſtomus, *graue & ſimulatione plenum. Hoc mundum innumeris repleuit malis. Ex hoc morbo litibus plena ſunt tribunalia, ex hoc pecuniarum amor, ambitio, & inanis gloria. Hinc vrbes obſidentur, & mare piratas habet. Hinc per orbem cades. Hinc genus noſtrum diſſipatum eſt. Quodcunque malum videris, ex hac radice producitur. Iam enim & in Eccleſias debacchata eſt, & priùs innumera patrauit mala. Hoc auaritiâ parit, vitium omnia confundens, & iuſtitia corrupens.* 4. Quod ſi regibus, ſi principibus ipſis hoc vitium eſt infeſtum, quid inter ipſos aulicos turbarum non excitabit?

S. Chryſ.
hom. 44.
ad pop.
Antioch.

dus cenſetur. *Graue quid inuidia,* ait S. Chryſoſtomus, *graue & ſimulatione plenum. Hoc mundum innumeris repleuit malis. Ex hoc morbo litibus plena ſunt tribunalia, ex hoc pecuniarum amor, ambitio, & inanis gloria. Hinc vrbes obſidentur, & mare piratas habet. Hinc per orbem cades. Hinc genus noſtrum diſſipatum eſt. Quodcunque malum videris, ex hac radice producitur. Iam enim & in Eccleſias debacchata eſt, & priùs innumera patrauit mala. Hoc auaritiâ parit, vitium omnia confundens, & iuſtitia corrupens.* 4. Quod ſi regibus, ſi principibus ipſis hoc vitium eſt infeſtum, quid inter ipſos aulicos turbarum non excitabit?

tabit? Tacitum, Suetonium, Dionem Cas-
fium, Lampridium, Nicetam Acominatum,
Choniatam, & Politicos si legamus, o quid
non inueniemus? Ibi quisquis in gratia est
Principis, in odio est plebis. Quem nemo ti-
met, nisi qui & inuidet. Alterum premere,
putant esse emergere. Et premi se putant,
quicumque alium vident tolli. Sic oppugna-
uerunt Periclem Simmias, Alcmaon Themi-
stoclem; Pompeium Clodius; Epaminondam
Meneclides: non aulici quidem, sed in Re-
publica primū locum tenentes, & more auli-
corum. 5. Quid quod & consilia *malis con-*
siliarius omnia depranat absidens, vti & inuidia
ubique nulla magis damnat, quam que sunt opti-
mè dicta? 6. C. Caligula inuidiā motus, Tor-
quato torquem, Cincinnato crinem, & Cn.
Pompeio stirpis antiquæ *Magni* cognomen-
tum abstulit. quin omnes pulchros & coma-
tos, si quos obuios haberet, occipitio raso, eos
præ liuore deturpabat. Maius hoc vitio ma-
lum quod esse potest? huic dedecus est, alio-
rum honor; tristitiam facit aliorum lætitia;
vt verè exclames:

O miserum! cuius dolor est aliena voluptas.

7. Sed militia præcipuè hoc morbo est vitio-
sa. *Hinc Saul, postquam vidit Davidem multa*
M *laude*

Plutarchi
in præce-
ptis Poli-
ticis.

Suetoni
in Calig:
nobilit
114

S. Chryf:
hom. 35a
ad popo

laude fruentem, ait aureum illud os, & mulie-
res in choro clamantes: Saul percussit mille, &
David decem millia; non aequè ferens de ipso di-
cta, licet secundùm iusti rationem, benefactori,
tanquam hostem respiciebat. Quem, cum Zi-
phai nunciarent, ubi latitaret, & promitte-
rent, se illum in manus eius tradituros, Bene-

1. Reg. 23.

31.

Ælian.

l. 12. var.

hist. c. 16.

Diodor.

l. 11.

dicti, aiebat, vos à Domino, quia doluistis vicem
meam. Quibus verbis utique prodebat animi
sui ægritudinem, & rabiem, tormentumque,
quo Siculi tyranni maius non inuenerunt.
Ita Perdiccam oderat Alexander, quòd esset bel-
licosus; Lysimachum, quòd imperatoria aris
peritus; Seleucum, quòd forti animo esset. An-
tioni verò liberalitas eum offendebat, & Attali
imperatoria dignitas, & Ptolemei prosperitas.
Apud Herodotum, Græcorum duces, ad Sa-
laminē, re bene gesta, quamvis consilio The-
mistoclis omnia gesta essent, eius tamen glo-
riæ invidentes, ne secundas quidem rei bene
gestæ partes tribuere voluerunt. Apud Dio-
dorum, Agathocles Syracusiorum tyrannus
Gelonis regis sepulchrū, quod ei ob res præ-
clare gestas populus extruxerat, diruit. Non
opus est antiquis exemplis. Nostrum secu-
lum satis docet, quantum vnus alteri miles,
& dux de nomine ac gloria fortitudinis de-
cerpat.

cerpat. Pudet dicere, esse, qui potius hosti
victoriam relinquunt, quàm vt æmulum ad-
iuuent, in hoste de bellando. Itaque quando
de summa rei agitur; quando toti exercitus
versantur in periculo, diuertunt, eumque, qui
certâ in manu victoriam habuisset, si succur-
sus non defuisset, sub cultro, certè sub gla-
dio, relinquunt. Quot, in tali negotio, ho-
micide, per inuidiam perpetrantur? Et vul-
garis quoque miles, socium iugulat, ne præ-
da careat, qua illum videt exultare. Nimi-
rum, *ubi zelus, & contentio, ibi inconstantia, &* Iac. 3. 16
omne opus prauum. 8. Ab aulis & militia ad
vulgus veniamus. Ibi non tantùm *figulus fi-
gulo, & faber fabro inuidet,* sed ferè quiuis in
vna arte, aut opificio, alterius lucrum suum,
esse damnum interpretatur. Hinc opera eius
vituperat, sua laudat; sæpe etiam fraude vel
arte mala alium impedit; non rarò etiam ex-
cantat, aut fascinat. *Contemplatus sum omnes* Eccl. 4. 4.
*labores hominum & industrias, animaduerti pa-
tere inuidia proximi.* 9. Notum est, quid
nonnulli possint venatores, aut iaculatores,
qui si tuam fistulam æneam, tuum arcum,
tuam sagittam in manus acquirant, utique
facient te à fera, vel scopo semper aberrare.
10. Equum habes vegetum, cursu vis con-
tendere,

tendere, omni vigilantia tibi cauendum est, ne æmulus tuus tibi eum claudum reddat & macilentum. Idem contingit in vacca, in ouibus, in cane pulchro; non quia nocent, sed quia excellunt, destruuntur. Quod inuidia facit, qua quis propriè tristatur de bono alterius, à quo eo ipso exceditur bono; hinc, ne excedatur, contaminare illud nititur, & si perire videt, lætatur: quia huius vitij proprium est:

Stat. 2.

Thebaid.

Insultare malis rebus, agrescere lætis.

11. Caupo es, & hospitum gaudes frequentia? aiunt æmuli tui, non venire ad te hospites, propter tuum vinum, sed propter tuam uxorem, aut filiam, aut ancillam. 12. Cereuisiam coquis optimam, panem pinis sapidissimum; fullo es, & pulcherrimè tingis pannos; erunt, qui aliquid in domo tua defodiant, vt eadem materia, iisdem que instrumentis & coloribus, nihil ampliùs boni conficere possis. 13. Accede ad sutorem, ad sartorem, ad scrinariium, ad quemcunq; opificem, puta valde bonum, si audieris eum alios eiusdem tribus laudantem; si non tarditatem, si non laborem, si non excessum in pretio accusarit. 14. Quod videre est sæpe etiam in circumforaneis, qui in nundinis publicas

publicas cient conciones, in quibus ſuas pyxides laudant, eius autem, qui in proximo vendit foro, de impoſtura vituperant. 15. Rarò quoq; inter vicinos non eſt æmulatio, iam nimis frequenter ianua pulſatur, cùm ad alteram ne muſca quidem diuertat; dicitur itaq; vicino facere habitationem inquietam; dicitur oſtium eſſe tumultuoſum; dicitur cum ſtrepitu claudi; iam clamoribus aiunt ſe turbari: iam inſpici in ſuas ædes; iam è puteo aquas exhauriri; iam hoc, iam aliud inueniunt, quod carpant. 16. Nec domorū tantum, ſed agrorum quoque vicinia incendit ad inuidiam colonos. Nam

Fertilior ſeges eſt alienis ſemper in agris,

Vicinumq; pecus grandius uber habet.

Nempe, quia *Aliena nobis, noſtra plus alijs placeat.* 17. Uſque adeò, vt hoc etiam in iſtis coniugibus contingat. Ita enim Lugduni, paucos ante annos, accidit, vt honeſtæ matronæ nobiliſque coniux, ab alia nobili quidem, ſed inhoneſta flagitioſè ambiretur: cumque ille ſumma pace, multis iam annis in concordia coniugio vixiſſet; iſta legitimis caſtiſque inuidens amoribus, vt vnanimis diſſueret, vxoris caſtiſſimæ fidem, apud maritū eius in ſuſpicionem, tam verofiſimilibus voca-

Ouid. l. 1.
de Art.

Vallad.
conc. fer.
2. Dom.
Paſſio-
nis, &
poſt eum
Philipp.
Doulter-
man in
pædag.
Chriſti-
an. p. 1. c.
7, ſ. 5.

uit indicijs, vt innocens domo eiecta, & miseris modis à viro tractata, non ante in gratiã ac domum redierit, quàm multis post annis, tanti mali incentrix, iusto Dei iudicio, grauissimo & Medicis omnibus incognito afflicta morbo, cui nulla vsquam inueniretur medicina, ne morte quidem (mori enim non poterat, vt diu ægrotans cruciaretur) memorantam perniciem quietissimo & sanctissimo coniugio attulisset, à conuocatis coniugibus veniam rogauit, facta palam, abs se, per summam calumniam, inuidiamque, conficta esse ea omnia, quibus sanctum inter illos casti thori amorem, impiè distraxisset. Quibus dictis, animam efflauit, Proserpina fortasse marito in thalamum venturam. 18. Quid, quòd inter senes & iuuenes liuor se interponit? quippe *edentulus vescentium dentibus inuidet*: & adolescens sibi ambit senum pulmenta. *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus*. Inter filios & parentes, inter fratres & sorores, inter seruos & ancillas hæc pestis grassatur. Quoties enim pater sua absumit, ne filio relinquat? quoties filij parentibus longam inuident vitam, vt hæreditate citò potiantur? aut libertate? quoties sorores queruntur, fratribus plus dari, quàm sibi

sibi? quoties frater fratrem odit, quòd nimiū comedat, quòd pulchrius vestiatur? quòd sic albæ gallinæ filius? quòd nimium peculij, in studijs, consumat? Quoties ancilla videns coquam dominæ esse valde charam, cibos, malitiosè destruit, & coqua paulum è culina digrediente, iniecta salis immani copia offam perdit; aut pulmentum, vel carnes, aggesto nimio adurit igne? vt oleant, & desipiant? De seruis constat, quid accusationum machinentur, vt æmulo fauorem heri interrumpant. 19. Quid ibo per singulos? mendicus, cùm ante ianuam diuitis mendicum videt expectantem, liuore tangitur, & sibi existimat subduci, quod alteri videt porrigi. Nec rarò de illo querelas obijcit, quibus vult stipem illius interuertere. 20. A mendico si ad medicum veniamus, potest sæpe liuor causa esse, vt ægrotum non adeat, sed mori sinat medicus, quia non dignatur ad eum accedere, à quo iam alium medicum fuisse consultum intellexit, censet ergo arti suæ derogari, si soli non credatur. Et aiunt, nonnunquam accidisse, vt, ad infamiam alteri conciliandam, morbus inconueniente pharmaco, de industria augetur. O liuide, quid agis, si, cùm poteras, non iuuiisti, occidisti.

cidisti. Vide ergo, quo pacto famæ tuæ con-
 sulas, ex medico factus homicida, 21. Quod
 tantò truculentius est, si fiat etiam à medi-
 cis animarum, à Parochis, aut alijs Confessa-
 rijs, qui audent etiam cùm morte luctantes
 deserere, ac, sine confessione audita, e vita
 dimittere eos, à quibus se desertos memine-
 runt. Nempe alij semel iterumque confessum
 esse, adeò eos vrit, vt nihil, vel totum soli im-
 perium in conscientias velint obtinere, 22.
 Quò denique inuidia non penetrat, si non
 tantùm Aristotelem contra Platonem; sed
 Confessarium contra Confessarium, Doctorem
 contra Doctorem, Concionatorem contra
 Concionatorem, Lectorem contra Lectorem;
 subditum contra Superiorem; vnã inte-
 gram religionem contra alteram religionem
 irritat? *Vt doceamur, in sanctos quoque cade-
 re posse inuidias, ait S. Hieronymus, & soli Deo
 puram clementiam derelinqui, filiorum Zebedæ
 consideremus exemplum, pro quibus, cùm mater
 mota pietatis affectu nimis grandia postulasset,
 reliqui decem discipuli indignati sunt. Et IESVS
 aduocans eos dixit: Quicumque inter vos volue-
 rit esse primus, sit vester seruus: quoniam filius
 hominis non venit ministrari, sed ministrare. Si
 inter Christi Apostolos inuidia esse potuit,*

S. Hiero-
 nym. ep.
 146. ad
 Dama-
 sum.

cur non esse posset etiam inter religiosos? 1. Cor. 3. 3.
Creta, ait post supra citatum Plutarchum, quidam, nullum habet venenum, præter phalangium, id est, aranei genus: ita non est monasterium tam sanctum, quod immune sit, ab obrectationis, & invidentiæ malo. Quibus dici merito potest: *Cum sit inter vos zelus & contentio*, Rom. 13.
nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? 13. Quod etiam notat totas Congregationes, ac Sodalitates sacras, quæ invicem provocantes, invicem invidentes, inanis potius, quàm diuinæ gloriæ cupidæ esse arguuntur: sicut & totæ nationes, inter quas, velut hæreditarius linor gliscit: ad quas quotidie clamat Apostolus: *Cum sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis?*

Immo ambulatis in æternam damnationem. Grauißimum enim crimen est istud. *Invidia & fornicatione, & adulteria peior est*, ait S. Chrysostomus, *luxuria enim in operato tantum sistit, invidia verò totam subvertit Ecclesiã, & toti nocet terrarum orbi: hæc homicidij mater est; ista fratrem Cain occidit: ista Esau Iacob insecutus est, ista fratres Ioseph; ista diabolus cunctos homines perire curat.* Sed primò omnium ipsum invidentem. *Sicut enim viperas dicunt.*

M s abrupto

X.
INVIDIÆ
MALIGNI-
TAS.
S. Chryf.
hom. 44.
ad pop.